

**ХІІІ Всеукраїнська науково-практична дистанційна конференція
«Облік, оподаткування і контроль: теорія та методологія»
6 грудня 2024 року, м. Тернопіль**

Алевтина МЕЛЬНИК

здобувач освітнього ступеня магістр
Науковий керівник: **ГАЙДУЧОК Т. С.**,
кандидат економічних наук, доцент
Поліський національний університет
м.Житомир, Україна

РОЛЬ ЕКОЛОГІЧНОГО ОБЛІКУ У ВПРОВАДЖЕННІ СТАНДАРТІВ ESG

Вступ. Сучасний світ стикається з численними викликами у сфері екології, соціальної відповідальності та корпоративного управління. В таких умовах стандарти ESG (Environmental, Social, Governance), що враховують екологічні, соціальні та управлінські аспекти, набувають все більшої популярності як інструменти оцінки ефективності підприємств. Одним із ключових компонентів успішної реалізації стандартів ESG є екологічний облік, який забезпечує системний підхід до оцінки впливу підприємства на довкілля та управління екологічними ризиками.

Результати дослідження. Екологічний облік – структурована система збору, обробки та аналізу даних про використання природних ресурсів, екологічні зобов'язання, а також результати природоохоронної діяльності. За результатами дослідження, проведеного колективом науковців [1], встановлено, що екологічний облік є системою для збору, реєстрації та узагальнення інформації, що стосується екологічних аспектів.

Ганусич В. О. та Шеверя Я. В. [2] запропонували визначення екологічного обліку як системи спостереження, вимірювання і реєстрації процесів взаємодії суб'єкта господарювання з навколишнім середовищем. Важливо зазначити, що дані екологічного обліку частково формуються в рамках фінансового та управлінського обліку, а також доповнюються специфічними екологічними показниками.

За нашими твердженнями, екологічний облік є систематизованим процесом збору, аналізу, оцінки та звітування даних про вплив діяльності підприємства чи спільноти на навколишнє середовище. Він охоплює такі аспекти, як відстеження споживання природних ресурсів, виробництво відходів, викиди в повітря, воду та ґрунт, а також оцінку ефективності екологічних заходів і програм. Основною метою екологічного обліку є забезпечення прийняття рішень, спрямованих на зменшення екологічного впливу, раціональне використання ресурсів та сприяння сталому розвитку.

На думку науковців [3], основною метою екологічного обліку є оцінка та моніторинг впливу підприємств на навколишнє природне середовище. Його виникнення у світі зумовлене підвищенням усвідомлення важливості захисту довкілля та посиленням відповідальності бізнесу за екологічні наслідки своєї діяльності. У сучасному суспільстві зростає розуміння того, що екологічні проблеми, такі як зміна клімату, забруднення повітря, води та ґрунтів, а також втрата біорізноманіття, мають серйозний вплив не лише на навколишнє середовище, але й на економіку і якість життя людей. Ці виклики, на наш

ХІІІ Всеукраїнська науково-практична дистанційна конференція
«Облік, оподаткування і контроль: теорія та методологія»
6 грудня 2024 року, м. Тернопіль

погляд, стають ще більш актуальними, особливо в умовах збройної агресії РФ, які значно погіршують екологічну ситуацію, завдають шкоди екосистемам і знижують рівень життя населення.

Додатково, зростаюча обізнаність споживачів про екологічні проблеми призводить до зміни споживчих уподобань. Все більше людей віддають перевагу продуктам і послугам, які не лише відповідають їхнім потребам, але й сприяють збереженню довкілля. У свою чергу, це спонукає бізнес адаптувати свої стратегії для відповіді на ці нові вимоги.

Також важливим аспектом є інтеграція екологічних аспектів у корпоративну соціальну відповідальність (КСВ). Сучасні підприємства все більше включають стратегії управління екологічними ризиками у свої бізнес-плани, формуючи довгострокову цінність для своїх акціонерів і суспільства в цілому. Це сприяє зміцненню конкурентних переваг та позитивного іміджу підприємств.

Отже, розвиток екологічної відповідальності в бізнесі є результатом складної взаємодії суспільних, економічних і технологічних чинників, які спонукають до ефективного управління ресурсами, зменшення негативного впливу на природу та створення сталих моделей ведення бізнесу, що відповідають сучасним вимогам.

Запровадження екологічного обліку дозволяє:

- відстежувати обсяги викидів, скидів і відходів;
- оцінювати ефективність використання природних ресурсів;
- ідентифікувати екологічні ризики та витрати на їхнє усунення;
- формувати звітність для зацікавлених сторін, зокрема інвесторів та регуляторів.

Запровадження ефективних інструментів екологічного обліку дозволяє підприємствам покращувати управління природними ресурсами, відповідати сучасним вимогам до сталого розвитку. У цьому контексті стандарти ESG стають універсальною основою для оцінки стійкості підприємств, охоплюючи три ключові компоненти:

1. E (Environment) – управління впливом на навколишнє середовище;
2. S (Social) – соціальна відповідальність, забезпечення добробуту працівників і громад;
3. G (Governance) – прозорість управління, етичність бізнес-процесів.

Екологічний облік безпосередньо відповідає першому компоненту – екологічному. Він дозволяє кількісно оцінювати екологічні аспекти діяльності підприємства, такі як обсяг парникових викидів, використання води та енергії, вплив на біорізноманіття.

Враховуючи суттєву роль екологічного обліку у сучасному управлінні підприємствами, його впровадження у рамках стандартів ESG відкриває широкі можливості для підвищення ефективності, зниження ризиків та забезпечення стійкого розвитку. Розглянемо основні переваги цього процесу (рис. 1).

Загалом, екологічний облік у рамках ESG не лише сприяє екологічній стійкості підприємства, але і виступає головним чинником його економічного зростання і довгострокового успіху.

Попри очевидні переваги, екологічний облік стикається з низкою проблем:

**ХІІІ Всеукраїнська науково-практична дистанційна конференція
«Облік, оподаткування і контроль: теорія та методологія»
6 грудня 2024 року, м. Тернопіль**

- відсутність уніфікованих стандартів (різні підходи до збору та обробки даних ускладнюють порівняння результатів між підприємствами);
- недостатність технічних ресурсів (для впровадження облікових систем потрібні значні фінансові інвестиції та кваліфікований персонал);
- опір змінам (значна більшість підприємств не готова до трансформації бізнес-процесів, необхідних для інтеграції екологічного обліку).

Рис. 1. Переваги впровадження екологічного обліку у рамках ESG

Джерело: сформовано автором

Для успішної інтеграції екологічного обліку потрібно подолати виклики через створення відповідних стандартів, інвестиції в технічні ресурси та зміни в організаційній культурі компаній.

Таким чином, для подолання викликів, що стоять на шляху до ефективного впровадження екологічного обліку, а також для дотримання стандартів ESG, необхідно вжити ряд заходів. Зокрема:

- розробити єдині методики обліку та звітності, які відповідатимуть міжнародним вимогам;
- використовувати сучасні цифрові технології, що спрощують процеси збору і аналізу даних.

Висновки. Адаптація до стандартів ESG є важливим напрямом розвитку сучасних

**ХІІІ Всеукраїнська науково-практична дистанційна конференція
«Облік, оподаткування і контроль: теорія та методологія»
6 грудня 2024 року, м. Тернопіль**

підприємств, які прагнуть досягти сталого розвитку та підвищити свою конкурентоспроможність. Екологічний облік виступає не лише інструментами управління, а й засобами інтеграції підприємства в глобальний економічний простір. Подолання викликів, пов'язаних із впровадженням ESG, вимагає комплексного підходу, який включає співпрацю бізнесу, держави та громадськості.

Список використаних джерел:

1. Маліков В. В., Плекан М. В., Кудлаєва Н. В. Екологічні аспекти бухобліку в управлінні підприємством. *Економіка та суспільство*. 2022. Вип. 44. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1867/1799> (дата звернення: 02.12.2024).
2. Ганусич В. О., Шеверя Я. В. Визначення змісту та місця екологічного обліку в системі управління сталим розвитком. *Наук. вісн. Ужгородського ун-ту. Сер. Економіка*. 2019. 207-211.
3. Гевчук А. В., Колеснікова О. М. Екологічний облік в обліковій системі: місце та роль у збереженні довкілля. *Ефективна економіка*. 2024. № 7. URL: <https://www.nayka.com.ua/index.php/ee/article/view/4184/4219> (дата звернення: 04.12.2024).

Владислав НОВІКОВ

аспірант

Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана
м. Київ, Україна

**ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ
ІНВЕСТИЦІЯМИ: ПОДАТКОВИЙ АСПЕКТ**

В даний час існує багато різних поглядів на класифікацію інвестицій, головними відмінностями яких є поділ інвестицій на: фінансові, капітальні, споживчі, виробничі, фондові цінності. Законом України "Про інвестиційну діяльність" передбачено, що "Інвестиціями є всі види майнових та інтелектуальних цінностей, що вкладаються в об'єкти підприємницької та інших видів діяльності, в результаті якої створюється прибуток (доход) та/або досягається соціальний та екологічний ефект" [1].

Податкові пільги безпосередньо залежать від економічної стійкості держави, що відображає взаємозв'язок між податковими пільгами та формуванням доходів бюджету [2, с. 150]. Так, сучасна світова економіка вказує на те, що чим розвиненіша держава в економічному та технологічному плані, тим більше податкових пільг вона надає і тим більше інвестицій у неї надходить. Як результат, наявність податкових пільг в законодавстві конкретної держави стимулює суб'єктів господарювання здійснювати інвестиції в більш вигідні економічні умови.